SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLIV (38)
Štev. (No.) 6

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
28. februarja 1985

Sad ljubezni

V mesecu februarju še kar vlada počitniško razpoloženje v toplem argentinskem poletju. Kljub temu vzdušju se pa vsi zavedamo, da se približujejo dnevi delovnega obdobja v naših organizacijah in Domovih. Kujejo se načrti in organizira delo za letošnje leto z novim zagonom. Leto 1985 predstavlja neke vrste mejnik — 40-letnico našega begunstva —, ki nas utrjuje v našem prepričanju ter spodbuja k delu na političnem področju v naši skupnosti.

Številne preizkušnje, razvoj dogodkov v matični domovini, potek argentinskega političnega življenja, svetovne spremembe na vseh področjih, slovenska zamejska in zdomska stvarnost nas kličejo k razmišljanju. Cilji naše politične emigracije so jasni, in narodno politično življenje v matični domovini nam potrjuje, da je zgodovinska odločitev slovenskih demokratičnih sil med II. svetovno vojno edinole pravilna.

Tisti del slovenskega naroda, ki je odšel v emigracijo, je postal edini glasnik demokratičnega mišljenja. Še večje število svobodno mislečih Slovencev je ostalo doma izpostavljenih preganjanju, zaporu, maščevanju — in s terorjem, jim je bil zapovedan molk.

Posledice I. svetovne vojne in predvsem pa dogodki med II. svetovno vojno in po njej so usodno vplivali na bodočnost slovenskega naroda. Mnogi slovenski intelektualci se čedalje bolj zavedajo, da sta partijska nestrpnost in raznarodovalna politika tisti, ki ogrožata obstoj slovenskega naroda. Narodi, ki so pretrpeli najhujšo preizkušnjo, ki jo predstavlja civilna revolucija, prej ali slej čutijo potrebo, da se zbližajo nasprotni politični tabori v narodni spravi. To srečanje duhov je pa samo možno, če se objektivno pogleda na preteklost, v odkritosrčnem iskanju resnice, pravice in skupnega narodnega blagra. Pristna narodna sprava pomeni priznanje osnovnih človeških vrednot in zasledovanje istih narodnih ciljev s strani vseh tistih, ki so bili opredeljeni v nasprotna si tabora. Narodna sprava predstavlja širino duha, kjer so možne različne poti, kjer je prostor za svetovno nazorne opredelitve, vendar skupna podlaga je priznanje človekovih pravic, uporaba demokratičnih sredstev in ljubezen do domovine. Narodna sprava mora biti sad ljubezni do rodne grude, nje tradicije in bodočnosti, ne pa posledica zainteresiranih ideologij in mitov, ki z dneva v dan postajajo čedalje bolj anahronični.

V zadnjih mesecih so po slovenskih časopisih v Sloveniji tekle debate o narodni spravi. To so le glasovi posameznikov, predvsem iz umetniških in znanstvenih krogov, ki verjetno v najboljši veri pričakujejo od režima in od uradnih vodilnih krogov, da bi napravili korak v smeri demokratizacije.

Dokler bo jugoslovanski totalitarni režim dosleden v svojem marksizmu na političnem področju (na gospodarskem nikoli ni bil v skladu s komunistično ideologijo), do tedaj so takšna pričakovanja po narodni spravi onemogočena, saj bi predstavljala za „jaro gospodo“ marksističnega režima začetek konca njihovih privilegijev. Tovrstna rešitev v vodilnih krogih bi bila samo možna v trenutku, ko bi trezen pogled na slovensko stvarnost in smisel za vsestranski napredek slovenskega naroda premagal strah pred partijo in koristolovsko borbo za oblast med voditelji političnega življenja v matični domovini.

Izjave marsikatere osebnosti na kulturnem polju slovenskega naroda — celo med marksisti — pričajo o zaskrbljenosti kulturnikov in znanstvenikov za napredek in celo za obstanek našega naroda.

Še tako krhek poskus narodne sprave bi zahteval kot prvi korak s strani tistih, ki imajo odgovornost v matični domovini za bodočnost naroda, da priznajo slovensko realnost v celoti. Res je, da tekom let, posebno v zadnjem desetletju, je bil režim praktično primoran zaradi zunanjega ugleda (saj celo menarodna posojila imajo razne pogoje s strani zahoda), da prizna nekatere svoboščine jugoslovanskim državljanom. Toda že samo dejstvo, da sleherno sodelovanje z zamejskimi Slovenci in z gospodarsko emigracijo je partijsko pobarvano; in da je slovenska politična emigracija izpostavljena po eni strani blatenju, po drugi strani se jo „ignorira“ dovolj zgovorno priča o nestrpnosti uradnih krogov v Republiki Sloveniji. Takšno zadržanje izvira iz iste omejene partijske mentalitete, ki nima posluha za večstrankarski sistem. Koliko časa lahko varajo slovenski narod s trditvijo, da so zgodovinska rešitev in da zunaj marksizma in slovenske „socialistične“ republike ne obstajajo druge možnosti na narodnem političnem področju?

Hrepenenja posameznikov o narodni spravi izražena v uradnem tisku so prvi pojavi zgodovinske in kulturne zrelosti. Če so te težnje pristne morajo biti združene z željo, da se razčisti preteklost ter da se združijo sile za skupno delo za iste bistvene narodne cilje — v demokratičnem sistemu. Kjer ni svobode sploh ni možnosti za odkrit dialog. Kjer totalitarni državni organi preganjajo svobodno mišljenje, želja po narodni spravi ostane le kot hrepenenje posameznikov, zaprta v privatno sfero, ki se ne odraža v pozitivnem javnem delovanju. Iskanje narodne sprave predpostavlja demokratično mišljenje v osebah, ki je pa združeno z zahtevo po demokratičnih ustanovah.

Tu se pa pojavi klasično vprašanje, na katerega ima zgodovina različne odgovore. Ali so politične obnove odvisne od sprememb v vodilnih krogih; od zahtev in pritiska vplivnih sil in posameznikov ali je v tem neka medsebojna odvisnost? Bodočnost nam bo razkrila to neznanko. Kar je pa nedvomno posebne važnosti, je dejstvo. da politična emigracija v svobodi nadaljuje s svojim poslanstvom kot priča demokratičnega duha pri iskanju rešitve za naš narod. Iskanje demokratične bodočnosti za slovenski narod ne glede na krajevne razdalje in na večletno borbo zbližuje Slovence v skupnem cilju, ki je osnovna podlaga za narodno spravo.

Katica Cukjati

BRAZILSKI ŠKOFJE so objavili pastirsko pismo v katerem resno in zaskrbljeno beležijo težak položaj brazilskega naroda. Ugotavljajo, da v Braziliji vsako uro umre 35 otrok zaradi lakote ali preslabe hrane. 53 odstotkov otrok ni zadostno hranjenih. V letošnjem letu bo rojenih novih štiri milijone otrok, in od teh jih 308.000 ne bo doživelo enega leta. Istočasno ugotavljajo, da je Brazilija peti pridelavec raznih žit na svetu, da pa večina te proizvodnje gre za izvoz in ne za domačo porabo. „Država si dela utvaro, če misli, da bo vse urejeno, ko bo plačan zunanji dolg“, pravijo škofje in svarijo pred utopijo.

Ustavno sodišče SRS ima besedo

JAKA KOPRIVC IN NJEVOVI STOLČKI

Da nam bo jasno, za kaj gre, poglejmo najprej osebo Jaka Koprivca oziroma njegove funkcije, ki jih je še pred kratkim opravljal: Bil je istočasno:

1. Predsednik Društva novinarjev Slovenije.
2. Predsednik skupščine glavnega slovenskega dnevnika Delo.
3. Glavni urednik Dela.
4. Predsednik komisije Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, ki je pristojna za problematiko sredstev javnega obveščanja.
5. Član tiskovnega sveta Republiške konference SZDL.
6. Član predsedstva RK SZDL.
7. Član predsedstva CK ZKS; in še kaj.

Iz tega vidimo, da je bil Jaka Koprivc dejansko tisti član partije, ki je imel v rokah slovensko časopisje oziroma njegovo „pravovernost“. Za nas to ni nič novega, saj vemo, da so za „samoupravni socializem“, to je komunistično partijo — sredstva javnega obveščanja izredno važne postavke in nujno v njenih rokah.

Do sedaj so pač doma to tiho trpeli, saj se ni smelo nikoli oporekati višjim na oblasti. Sedaj pa se je našel oporečnik Matevž Krivic, v zadnjem času zelo poznan borec za pravice občanov, ki jih odreja ustava, med njimi tudi javne kritike.

Tako je že marca lani poslal pismo uredništvu Dela, kjer protestira proti nezdružljivosti funkcij, predvsem med pozicijo Koprivca kot partijca in varuha pravovernosti na eni strani, po drugi pa kot predsednika Društva novinarjev, kjer bi moral skrbeti za interese novinarjev. In pravi doebsedno: „da se tako lahko znajde v vlogi tožilca in branilca obenem in je jasno, katera vloga v takem primeru prevlada.“

Nato pa še poda konkretne primere, kjer se je to dogodilo:

Ko je prišlo do zamenjave uredništva satiričnega lista Pavlihe in pri reviji Teleks, je vedno branil interese partije, nikoli pa novinarjev; prišlo je tako daleč, da je na sejah direktno zamolčeval razna drugačna mnenja, ki bi koristila obtoženim novinarjem. Tudi še kot glavni urednik Dela ni skrbel za objavo raznih pritožb občanov.

To z dokazi podprto pismo je poslal Krivic v objavo Delu, pa seveda ni bilo priobčeno. S tem je bila zadeva po starem za Koprivca končana. A za Krivica pa ne. Pritožil se je na sodišče in prišel do najvišjega foruma. Vrhovno sodišče Socialistične republike Slovenije je konec lanskega leta izreklo sodbo, da je prispevek Krivica družbeno važen in ga zato **mora** Delo objaviti. Delo je s stisnjenimi ustnicami, drobnim tiskom in dolgim komentarjem to končno le objavilo, verjetno prvič od svojega početka.

Iz istega se vidi, kaj vse lahko doseže nekdo, ki ima pogum, voljo in se spozna na ustavne pravice in jih tudi hoče uveljaviti v vsakdanjem življenju.

Naznanilo Narodnega odbora za Slovenijo

Po posvetovanju z vsemi člani NO je bilo sklenjeno in sporočamo slovenski javnosti, da se Narodni odbor za Slovenijo z današnjim datumom preimenuje v SLOVENSKI NARODNI ODBOR (SNO). Preimenovanje, sklenjeno po dolgem premišljevanju, je izraz razmer v Sloveniji in dojemanja naše slovenske bodočnosti. Po skoraj 40 letih politične diaspore, in razvoja dogodkov doma je postala politična nujnost ne samo dejansko, nego tudi formalno nastopati pod imenom, ki nedvomno bolje izraža suverenost našega naroda.

Za Slovenski narodni odbor:

Dr. Ludvik Puš — tajnika — Dr. Peter Urbanc

23. december 1984

Pozdrav ob vstopu v spominsko leto

Slovenci!

„Resnica vas bo osvobodila!“ Ta obljuba se razlega preko tisočletij in velja za vse ljudi, pa tudi narode, ki so izgubili notranjo in zunanjo svobodo.

Štirideset let bo, odkar je komunistična stranka dosegla oblast z revolucijo in pričela neovirano izvajati nasilje nad slovenskim narodom. Sadovi njenega delovanja so očividni. Zdaj postaja jasno že tudi novim rodovom, da vodi pot do poživitve in rasti v našem narodu preko iskanja zgodovinske resničnosti in odkritosrčnega poglabljanja v družebno realnost, ki je bistveno drugačna od one, ki jo oznanja komunistični totalitarni sistem.

Življenjske korenine slovenskega naroda so ogrožene! To, kar danes grozi narodnemu obstoju, je prav isto zlo, kateremu se je demokratični narod postavil po robu med revolucijo, v dobi sovražne okupacije. Marksistični materializem, ki ga širi v našem narodu komunistična stranka, je tista razkrojevalna sila, ki uničuje narodno zavest. Biti zaveden Slovenec zahteva danes civilnega poguma ne le v zamejstvu in zdomstvu, marveč celo v republiki, ki nosi slovensko ime.

Za ohranitev slovenstva je potreben globok narodni preporod, ki ga totalitarni režim doma onemogoča. Zato moramo na ogroženost slovenstva nenehno opozarjati mi, ki živimo zunaj domovine, v prepričanju, da bo narod našel v sebi sile, ki mu bodo dale zagona, da bo vzdržal in preživel pritisk sedanje tiranije, kakor je to storil še vedno v teku zgodovine.

Navidezna trdnost sistema naj nas ne vara. Pod tem videzom se skriva neresničnost komunistične „demokracije“, neuspešnost zlagane „samouprave“, pa mreža skritih koristi vladajoče manjšine Ko se bo naš narod zavedel in pričel imenovati stvari po svojem imenu, bo pod silo resnice sprhnelo trhlo ogrodje, ki skuša resničnost prikrivati ljudstvu.

Ob pričetku leta, ki pomeni štirideseti miljnik tudi na poti povojne politične diaspore, vabimo vse rojake, da uprejo pogled naprej. Povsod, kjer živi slovenski rod, naj se širijo in poglabljajo razgovori o poti v novo, pravično in svobodno obdobje slovenske prihodnbsti, na podlagi spoštovanja naše resnične skupne preteklosti.

Vabimo pa tudi bratske narode, ki žive prav tako pod pritiskom jugoslovanskega totalitarizma, naj pbžive v svoji sredi in med seboj odkrit in jasen dialog glede ureditve naših bodočih medsebojnih odnosov.

Slovenci hočemo, naj bo naša slovenska država svobodna, demokratična in samostojna. Zavedamo pa se, da se naša usoda prepleta z usodo bratskih narodov. Potrebno bi bilo tedaj iskati v soglasju z našimi slovenskimi sosedi demokratičnih načinov za pravično notranjo in zunanjo družbeno ureditev, da prehod iz nezaželene sedanjosti v zaželeno prihodnost ne bo zahteval od naših narodov novih, nepotrebnih žrtev.

Ti razgovori naj bi upoštevali dosežke dosedanjih alternativ, da bodo resnično znak rasti in ne le brezplodnega razpravljanja, ki je tuje slovenski tradiciji.

V upanju, da bi nam bili skrajšani dnevi preizkušnje ter politične in duhovne nesvobode, želimo vsem rojakom leto uspehov in božjega blagoslova.

Za Slovenski narodni odbor:

Dr. Ludvik Puš — tajnik
Dr. Anton Komotar — podpredsednik
Dr. Peter Urbanc — tajnik

Rudolf Smersu — predsednik

Januar 1985.

Med nas je usekalo...

Ob 40-letnici našega begunstva

Zvečer dne 28. februarja 1945 so v našo sobo pripeljali še bivšega podbana dr. Otmarja Pirkmajerja, polkovnika Ernesta Peterlina, magistra farmacije Mavra iz Maribora, Antosijeviča, ter domobrance: nadporočnika Staneta Bitenca, narednika Vinka Mehleta in še enega, katerega imena se ne spomnim, vojake Župana ter še dva, katerih imena sem tudi pozabil. Nato je prišla zopet Coisova, ki je povedala, da gremo v Dachau in da smemo vzeti s seboj le perilo in obleke, ne pa hrane. Kljub temu smo vzeli s seboj nekaj hrane, katero smo seveda skrili. Ob 11. uri zvečer so nas peljali v avlo pred sprejemno pisarno, kjer so dali vsakemu 2 hlebčka kruha in nekaj sira, nato pa nas zvrstili v četverostope in odpeljali na kolodvor. H gornjim so priključili še kakih 100 partizanov iz sodišča. Nemci so se bali domobrancev, zato so močno zastražili vse dohode h kolodvoru in napravili z SS četami obroč, ki je bil zelo velik...

Z ljubljanske postaje je vlak odpeljal 1. marca ob 00,45 uri proti Gorenjski. Vsa proga je bila močno zastražena. V Lescah so našemu transportu priključili še transport iz Begunj, ki pa je bil namenjen v Mathausen. Zjutraj ob 09,00. uri smo prišli na Jesenice, kjer smo „skriti“ v senci skalovja Karavank čakali konca alarma. Ob 13,33 smo se ustavili na 3. tiru nasproti ure na peronu. V istem trenutku so že preletela Jesenice zavezniška letala, in predno so zatulile sirene, so že padale bombe. V našem vagonu smo se disciplinirano vrgli na tla, duhovniki pa so v istem trenutku podelili vsem popolno odvezo. Vagon se je strahovito zamajal in občutek sem imel, da se je celo dvignil s tračnic in zopet lepo sedel nanje. Kamenje in delci bomb so frčali po zraku in na večjih krajih preluknjali vagon. Toda po prvem strahu smo ugotovili, da ni od nas v vagonu nihče ranjen, le p. Klavdija je zadel kamen v stegno, a ne tako močno, da bi krvavel. Ko se je dim nekoliko polegel, se nam je skozi okno tovornega vagona nudila grozna slika. Še pred 5 minutami tako lep kolodvor je bil ena sama ruševina. Bomba ga je zadela ravno v sredini, tako, da ga je popolnoma porušila. Kamorkoli se je človek ozrl, je videl samo dim in ruševine.

(Martin Žekar: Pričevanje, ZSS 1962, str. 54)

UNIVERZITETNA KNJIŽNICA LJUBLJANA

Vrhunski dogodek leta 1984

Življenjski nauk za človeški rod, kakor ga je spočel Karl Marx ob botrovanju Friedricha Engelsa, in ga je praktično realiziral V. Lenin v Rusiji — imenujemo ga marksizem — je v minulem letu doživel naravnost udarec v obraz. Vodilna sila komunističnega gibanja v daleč najštevilnejši, skoraj enomilijardo duš obsegajoči kitajski državi, Deng Xiaoping je ob koncu lanskega leta spregovoril čudne besede o veljavnosti marksistične doktrine, ki so zaprle sapo vsem pravovernim marksistom, vključno voditeljem svetovnega komunizma v Sovjetski zvezi.

Predrzni Kitajec, ki mora biti po vsem videzu sodeč (ko se je pred časom mudil v ZDA) izredno sposoben in nadarjen politik, je dal v listu Pekinški ljudski dnevnik objaviti dne 7. decembra 1984 na prvi strani načelno izjavo, v kateri je napovedana spremenjena, nova gospodarska politika kitajske komunistične partije. Objava je po svoji važnosti zaprepadla ves svet, tako svobodni, neuvrščeni, kakor tudi komunistični, kajti njena realizacija bi povzročila komaj zapopadljive spremembe v svetovno političnem stanju današnje stvarnosti na tem planetu. Izjava se v glavnih potezah glasi:

„Karl Marx je umrl pred sto enim letom. Ogromne spremembe so se dogodile, odkar so bile formulirane njegove ideje... Zatorej ne moremo uporabljati marksističnih in leninističnih del, da bi reševali probleme današnjega dne. Časi se spreminjajo, in bilo bi naivno in neumno držati se vseh Marxovih naukov pri iskanju poti, kako bi pripeljali Kitajsko v moderno dobo. Če nadaljujemo uporabljati gotove marksistične principe, bo naš zgodovinski razvoj gotovo oviran."

Da podkrepi to stališče še bolj, je isto glasilo komunistične partije Ljudski dnevnik prinesel spet na uvodnem mestu dne 21. decembra 1984 novo izjavo, ki se v izvlečku glasi: „Marksizem ni nobena dogma, ampak vodilo za akcijo. Marx sam je odločno nasprotoval onim razširjevalcem fraz, ki so pripravljeni kričati v svet z zavzetkom za takojšnjo rabo prirejenih izdelkov v roki: Pridite in padite na kolena, tukaj je resnica... Ob pogojih sedanje socialistične modernizacije najdemo mnogo novih stvari in novih problemov, o katerih ni bilo nikoli ne videti ne slišati, in ki jih sploh ni najti v knjigah. Pojavljajo se problemi, za katere ni vnaprej izdelanih rešitev. Bolj kot kdaj koli poprej, mi ne moremo prisekati svojih nog, da bi se dobro podale v naše čevlje."

Kaj je v osredju te drzne novotarije sedanjega usmerjevalca kitajskega komunizma, po postavi majhnega, mnogoletnega nasprotnika revolucionarne politike nekdanjega komunističnega boga Mao Cetunga, znanega po svoji katastrofalni kulturni revoluciji? V tem primeru gre za vsebino in smer kitajske ekonomske politike, do sedaj izvajane po Marxovih načelih, katerih se Moskva krčevito drži, pa gospodarsko nikamor ne pride. Kar se je meseca decembra zgodilo v Pekingu, ni nobena deviacija, noben revizionizem in kar je še podobnih komunističnih fraz zoper oporečnike marksistične doktrine, do sedaj svete in nedotakljive s strani marksističnih diktatur po vseh komunistično vladanih deželah, vključeno Jugoslavije; kakor bi vse te mogle označiti sedanje kitajsko stališče, bi bil edino pravi izraz: proti-revolucija, ki pa je za pravoverne komuniste tabu.

Če vzamemo za primero našo staro domovino, pridemo do zanimivih logičnih sklepov. Jugoslovanski teoretiki (zlasti E. Kardelj) so Marxov „evangelij" raztezali in natezali na svoje kopito, zlasti z uvedbo proslulega samoupravljanja, a so skrbno pazili, da niso prišli v navzkrižje z Marxovim temeljnim ekonomskim naukom, ki sloni na načelu kolektivizma in striktno zavrača kapitalistične gospodarske metode, glede zasebne iniciative in odgovornosti. Kitajska izjava postavlja njihovo samoupravljanje pod kontrolo partije na hladno.

Vztrajno ponavljana trditev komunističnih režimov, da je njihov gospodarski sistem zgrajen na strogo znanstveno dokazani doktrini, kar poudarjajo zlasti v Sloveniji, je dobil udarec s pestjo naravnost v obraz. In iz te „znanstvene" osnove izvajani končni sklep, da je marksistično zgrajena družba „neizogibna zgodovinska nujnost", se s kitajsko izjavo podira v prah. Če vodniki milijardnega naroda, ki se proglašajo za marksiste, temeljni gospodarski nauk tega gibanja proglašajo za nesposobnega, da bi njihove ogromne množice izvlekel iz zaostalosti in revščine v znosen življenjski standard, morajo dobro vedeti, kaj delajo.

Nevarno je samo, da bi se jim načrt ne posrečil. Imajo mnogo vplivnih nasprotnikov in sovražnikov iz tabora Mao Cetunga, zagrizenih pristašev bivšega malika. Kakor koli se bodo stvari razvile, eno je gotovo res: obsodba Marxovega nauka o gospodarstvu od strani kitajske komunistične partije je največji svetovno-politični dogodek v minulem letu.

L. P.

HANS-DIETRICH GENSCHER, sedanji zahodnonemški zunanji minister, je po enajstih letih zapustil vodstvo nemške liberalne stranke. V poslovilnem nagovoru je pozival naj sedanje debate o nemških vzhodnih mejah ne okrnijo zunanjepolitične sile zvezne republike. Na vodstvu liberalne stranke je Genscherju nasledil petdesetletni Martin Bangemann.

IZ ŽIVLJENJA IN DOGAJANJA V ARGENTINI

Doba treh tednov, kolikor je trajal premor v izhajanju našega lista, je bila preveč natrpana z važnimi dogodki, da bi jo lahko solidno predstavili v kratkem prostoru, ki nam je odmerjen. Oris bo zato nujno nepopolen. A večkrat smo že omenili, da je namen in želja avtorja teh vrstic bolj voditi bralca v razumevanju dogodkov, kot pa podajati informacije, ki jih ponavadi že prej izve iz dnevnega časopisja, ali pa iz radijskih in TV poročil.

POŽVIŽGALI SO SE NA TRADICIJO

Da. Požvižgali so se v polnem pomenu besede. Navada narekuje, ne le v Argentini, tudi v ostalih državah na jugu in na severu, da so poletni meseci doba počitnic, in to da velja vključno za politično dogajanje. Pred časom je nek tukajšnji politični opazovalec ugotavljal, da kljub tradiciji revolucij in državnih udarov v Argentini, do teh ni nikdar prišlo v poletnih mesecih. Celo pozni marčevski udar zadnjega vojaškega režima je bil delna izjema temu pravilu.

Letos pa se je vse zarotilo proti temu pravilu, začenši s peronisti, ki so uprizorili najvažnejši dogodek za bodoče politično življenje v državi. Uporni sektor, katerega časopisje naziva za „disidente", sami sebe pa značijo za „obnovitelje", je uprizoril svoj kongres v provinci Santiago del Estero. Ker so istočasno imeli zborovanje tudi „uradni" v Buenos Airesu je bilo lahko delati primerjave glede števila in važnosti delegatov.

To nam nudi prvi zaključek, ki je ta: glede števila delegatov in trenutne važnosti politične sile je mnogo močnejši uporni sektor kot pa „uradni". Med upornimi so zlasti močno zastopane „peronistične" province, ki imajo odločilno težo v senatu. Drug zaključek pa je bil, da so med upornimi prave množice delegatov, ki nočejo ničesar slišati o spravi z drugo skupino. Izgleda, da so se dokončno naveličali nasilne prevlade peronističnih vodij iz prestolnice in province Buenos Aires. Razumljivo: delegat, kateremu so z orožjem v roki prepovedali vstop v gledališče Odeon (prvi kongres) se ne bo hotel nikdar več tja vrniti.

DVE GLAVI ALI BREZGLAVJE

V uradnem sektorju so se tega kmalu zavedli. In tudi zlahka ugotovili kolikšna moč se je zbrala v Río Hondo na uporni kongres. Hitro so ponudili spravo, in to v tolikšni meri, da je celo polemični vodja province Buenos Airesa, Herminio Iglesias (njemu pripisujejo delovanje oboroženih skupin) izrazil pripravljenost, da odstopi z voditeljskega mesta.

Po mnenju opazovalcev je ponudba prišla prepozno. Zadnji trenutek za ohranitev edinosti je bila konvencija v gledališču Odeon. Tega zamujenega vlaka da se ne da več dohiteti. Vendar glede tega ponovimo, da v argentinski politiki, zlasti pa še kar se tiče peronizma, ni da bi prerokovali. Vse je mogoče — trdijo nekateri — tudi nova peronistična edinost.

Stvar pa se je dokončno zapletla, ko je Peronova vdova vrgla v justicialistične vrste pravo bombo. Z datumom 4. februarja (njen rojstni dan) jim je poslala nepreklicno ostavko na mesto predsednice stranke, s katero sta jo „počastili" obe skupini. Dvojno vodstvo je tako ostalo brez „uradne" glave. Vendar če so uporniki to ostavko pozdravili z vzkliki veselja (nekateri so že dolgo časa javno zahtevali „obglavljenje" gospe), je korak Isabelite povzročil zaskrbljenost „uradne" skupine. Mnogo so stavili nanjo in računali na njeno pomoč glede na želje in napore edinosti.

Vendar glede na to ostavko, ki jo je podala gospa Estela Martínez de Perón (Isabel), si moramo biti na jasnem v sledeči točki. Ona je odstopila kot predsednica stranke. Ali more odstopiti kot voditeljica gibanja? Ali ni dedinja Peronove politične zapuščine in takorekoč „duhovna voditeljica" justicializma? Mnogi tega ne priznajo. Za mnoge druge pa je to še vedno sveta beseda, in ti bodo iskali njenega „blagoslova" v žalostni Argentini ali pa v veseli Španiji, kjer je Isabelita našla prijetno zatočišče. V ta namen se že organizirajo delegacije, ki jih gospa seveda ne bo sprejela.

V tej zvezi le še kratko omembo. Gospa je naslovila ostavko na obe skupini. Vendar je na prvo mesto postavila imena „upornikov", in šele na zadnje mesto Lorenza Miguela „in vse ostale tovariše". Je to namig na smer v kateri se sučejo njene simpatije? Uporni so to dejstvo postavili na veliki boben. In še zadnje: kdo bo sedaj vodil? Kdo bo prevzel vlogo „glave" v tem brezglavju. Znova se oči mnogih oziralo na premaganega predsedniškega kandidata Luderja, ki se ni vpletel v notranje boje in kateremu moramo priznati tolikšno politično spretnost, da si ohrani ugled pri vseh, in povrhu še prejme potrdilo iz Madrida.

NI BILO SOLZ...

V vsaki vladi so krize neizbežne in nekdo mora plačati račun. To pot je bila vrsta na ekonomskem ministru. Dr. Grinspun se je poslovil, in nihče ni jokal za njim. Celo ni bilo preveč zanimanja za vzroke, ki so povzročili njegov odhod, akoravno je to dejstvo vredno premisleka in preučitve.

V Buenos Airesu se je že dalj časa nahajal predstavnik Mednarodnega denarnega fonda Katalonec Ferrán. Njegova vloga je bila nadzirati, ali država (torej vlada) izpolnjuje dogovor (predpise) Fonda. Ta mož se je ves ta čas trudil, da bi od ministrstva dobil zadevna poročila, statistike, številke. Prišel je do zaključka (pravilnega?), da mu minister Grinspun nalašč zakriva dejstva, da Argentina pravzaprav dogovorov ne izpolnjuje. Pa to lahko ugotovi vsak bralec dnevnih časopisov.

Po dolgih težavah in križih je Ferranu končno uspelo, da ga je Grinspun sprejel v avdienci. Pravijo, da se je vpitje slišalo do Washingtona. Naslednji dan je Grinspun odstopil, in predsednik Alfonsín se mu je zahvalil za opravljeno domovinsko delo. Na njegovo mesto je bil postavljen „tehnik". Juan Sourouille je pravzaprav avtor srednjeročnega gospodarskega načrta, ki ga je pred kratkim sprejela in objavila vlada. Kdo bolj primeren kot on, da ta načrt izpelje? Dve zanimivi plati so mu našli opazovalci: nima „težke" politične preteklosti in je tako sprejemljiv za vse frakcije radikalne stranke in tudi za peroniste; bolj dosleden je kot Grinspun in bolj sprejemljiv za „nasvete" Mednarodnega denarnega fonda. In pravijo, da je to pozitivno.

Nekaj pozitivnega je vlada le dosegla. Zastopniki CGT so dvakrat zapustili mizo pogajanj, pa se obakrat vrnili. Obljuba skorajšnjega zasedanja paritetnih komisij jih je končno pritegnila. Vlada je pristala na nekoliko močnejše povišice plač, in vsi naj bi živeli v „socialnem miru".

Tone Mizerit

Hace exactamente cinco años, el Kremlin asestó un rudo golpe a los intelectuales disidentes al deportar a su prestigioso líder, el físico y académico Andrei Sajarov, a la pequeña ciudad de Gorki, 400 km al este de Moscú.

De 63 años, el "padre" de la bomba soviética de hidrógeno vive desde entonces aislado del mundo con su esposa, Elena Bonner, a su vez condenada en agosto pasado a cinco años de confinamiento en la misma ciudad, vedada a los extranjeros.

Porque gracias a sus contactos y prestigio científico y moral, Sajarov había desempeñado lurante varios años un papel de primer plano difundiendo las luchas, detenciones y condenas de los disidentes.

MEDNARODNI TEDEN

KONSTANTIN ČERNENKO, glavni vodja sovjetskega komunizma, se je znova pokazal v javnosti po dveh mesecih neraščiščene odsotnosti. V zahodnih prestolnicah govorijo o bolezni, ki bo kmalu povzročila novo spremembo ob krmilu Sovjetske zveze. Černenko se je pojavil ob priliki sovjetskih parlamentarnih volitev, a njegovo zdravje je še vedno skrivnost. Zahodni časnikarji so obenem ugotovili, da so sovjetska TV in časopisje posvetili veliko pozornost članu političnega biroja KP Mihajlu Gorbačovu.

BLIŽNJI VZHOD se nahaja pred novimi in odločilnimi dogodki. Na jugu Libanona je prišlo do novih izraelskih napadov, v sami libanonski prestolnici pa se občasno nadaljujejo spopadi. Egipt naj bi „izginil" po želji in grožnji Kadaffija. Sedaj izraelska vlada izraža pripravljenost na debato o celotnem položaju Bližnjega vzhoda v okviru Združenih narodov, a za to postavlja dvoje predpogojev: obnovitev diplomatskih stikov s Sovjetsko zvezo, in pa spremembo s strani Kitajske, ki da je stalno sovražno razpoložena do Izraela.

SOVJETSKA ZVEZA je nepričakovano podpisala pogodbo glede kontrole jedrnih inštalacij. V imenu moskovske vlade je to storil delegat pred komisijo na Dunaju Aleksej Petrosyanc. Opazovalci menijo, da je ta presenetljiv korak Sovjetske zveze naperjen proti Kitajski, ki je sedaj edina atomska velesila, ki še ni pristala na to pogodbo, ki predvideva, da določena država dovoli mednarodno kontrolo objektov, kjer se proizvaja atomska energija.

DR. MARJANU ZAJCU V SPOMIN

Dne 6. 2. je umrl v Ramos Mejiji v 80-em letu starosti ljubljanski odvetnik dr. Marjan Zajec, ki je med drugo svetovno vojno imel med tako imenovanimi slovenskimi liberalci veliko politično vlogo. Bil je namreč tajnik Jugoslovanske demokratske stranke, ki se je pozneje preimenovala v Slovensko demokratsko stranko (SDS), katere predsednik je bil dr. Albert Kramer. Bil je njegova desna roka. Zadnja desetletja svojega življenja je živel v skromni zasebnosti, da je le malokdo od Slovencev vedel, da smo z njim izgubili osebo, ki je sodelovala vsaj pri štirih zgodovinsko važnih dogodkih naše polpretekle zgodovine, in prepričani smo, da bi ne bilo prav, da jih ob njegovi smrti s hvaležnostjo in poudarkom ne omenjamo:

1. Dr. Zajec je bil posrednik med vodjema obeh vodilnih slovenskih demokratskih strank: SLS („klerikalcev") in SDS (liberalcev), to je med dr. Natlačenom in dr. Kramerjem, ki sta se v imenu strank sporazumela z znanim sporazumom iz jeseni leta 1941, ko sta stranki končali svoj več desetletja trajajoči boj s tem, da se je SDS odpovedala svojemu državnemu centralizmu, ter pristala na avtonomijo samostojne Slovenije in priznali za skupnega slovenskega zastopnika v tedanji eksilni jugoslovanski vladi v Londonu dr. M. Kreka. S tem je slovenska demokratska skupnost potrdila svojo enotno zadržanje proti OF. Pri tem važnem sporazumu je uspešno sodeloval tudi pokojni dr. M. Zajec.

2. Še vidnejšo in važnejšo vlogo pa je imel dr. Zajec pri ustanovitvi Narodnega odbora za Slovenijo, predvsem pri pobiranju podpisov za Narodno izjavo na narodni praznik 29. oktobra 1944, ki pomeni osnovo za zopetno poživitev in sodelovanje vseh nekomunističnih političnih strank, proti grozeči domači in svetovni komunistični nevarnosti. Dr. Zajec in dr. Šmajd sta prevzela nato glavno delo za pripravo prvega slovenskega demokratičnega parlamenta še pod okupacijo in to v skrajni ilegalnosti znano listino podpisnikov te narodne izjave — nad 300 podpisov predstavnikov demokratičnih ustanov — je zvesto čuval dr. Zajec kot zgodovinski uspeh svojega napora za boljše življenje slovenske usode po vojni.

3. Tretji plod dr. Zajčevega političnega dela med vojno je sklicanje slovenskega demokratičnega predstavništva dne 3. maja 1945 pod predsedništvom narodnega poslanca Franca Kremžarja. Tajnika sta bila dr. Zajec in dr. Šmajd, predsednik Narodnega odbora pa je bil dr. J. Basaj. Ta zbornica je pod predsednikom F. Kremžarjem proglasila slovensko državo. Tudi pri tem zgodovinskem dogodku je bistveno sodeloval dr. Zajec.

4. In še nekaj moram imenovati tega časa, ki pa je manj ali docela nič znano iz njegovega dela teh usodnih dneh tega časa. Prav tega dne, 3. maja, je dr. Zajca, kot tajnika NO, klical na nemško komando v Kazino poveljnik nemških borbenih armad na Balkanu gral. Löhr in zaprosil osebno NO, da s svojo zvezo preko četnikov posreduje njegov stik z zavezniškim poveljstvom, kateremu bi gral. Löhr rad ponudil kapitulacijo čez 300 tisoč oboroženih mož. Želel bi on od zaveznikov dobiti le sestanek kjerkoli v Evropi, da jim preda svojo kapitulacijo vse nemške armade na Balkanu. Dr. Zajec je našel to zvezo, ni pa prišel odgovor nanjo pravočasno, o čemer bom še poročal ob priložnosti. Za zdaj naj omenim le malo znano to priložnost, ki jo je tudi usoda dala pokojnemu dr. Zajcu. Da je posredništvo uspelo, bi se svetovna vojna končala pri nas že teden prej, ne pa šele 10 dni, po sklenitvi svetovnega miru, kot se je.

Zdaj počiva v grobu ta skromni in vestni uradnik pri petrolejskem podjetju pokojnega J. Musarja (prevoza s cisternami), o katerem mnogi niso slutili, nekateri so pa komaj vedeli kakšna vloga mu je bila dana v političnem življenju v Sloveniji v naši polpreteklosti. Zakaj se je odmaknil tej politični vlogi je njegova skrivnost. Ostal pa je zvest svojim prijateljem, ki so se že pripravljali, da 30. marca s spomini na mladost in na skupno delo proslave tudi njegovo 80-letnico. (Rojen je bil 31. 3. 1905.) Tega se je že veselil in ga pričakoval, toda namesto čestitk moremo njegovi prijatelji samo izraziti globoko sožalje njegovi vdovi gospej Štefki in družinam njegovih sinov Saše in Mojceka. Pokojnemu dr. Marjanu pa naj bo lahka argentinska zemlja.

td.

Izšlo je Sveto pismo v novem prevodu

Svetopisemska knjiga nove zaveze obsega v novem prevodu 768 strani. Knjigo je izdal ljubljanski nadškofijski ordinariat, natisnilo pa ga je na biblijskem papirju ČGP Delo. To je druga najobsežnejša verska knjiga, tiskana pri nas v povojnih. letih. Grški izvirnik so poslovenili trije klasični jezikoslovci — Kajetan Gantar, Alojz Rebula in Otmar Črnilogar — ter biblicist France Rozman. Novi prevod je nastajal štiri leta. Delo prevajalcev je pregledalo še osemnajst sodelavcev, izbranih članov redakcijske komisije za novi slovenski prevod Svetega pisma. Sopredsednika koordinacijskega odbora sta bila biblicista ljubljanske Teološke fakultete dr. Jožę Krašovec in dr. France Rozman, sedanji dekan. Dve tretjini knjige obsegajo uvodi in opombe, prevedene iz francoskega ekumenskega prevoda Svetega pisma. Jezikovno izboljšavo poslovenjenega izvirnika so opravili slovenisti: Janez Gradišnik, Mirko Mahnič in Avguštin Pirnat. Zadnjo redakcijo celotnega besedila pa je opravil dr. France Rozman. O novem prevodu so na petih sejah razpravljali tudi slovenski škofje na temelju poročila mariborskega pomožnega škofa dr. Jožeta Smeja. Vse delo je usklajeval ter opravil tehnično redakcijo msgr. Zdravko Reven.

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — **Nove kasete in plošče** je izdala Založba RTV Ljubljana za konec leta. Materiala je za vse okuse: „resna" glasba s klavirskima koncertoma Brahmsa, dela za harfo, zborovska dela Gallusa, skladbe Ukmarja in Lipovška; jazzovski album Plesnega orkestra RTV Lj; slovenski rok zastopata Jani Kovačič in skupina Srp.

LJUBLJANA — **Mladinska knjiga** obljublja za letošnje leto izdajo 121 mladinskih del, od katerih bo 77 za otroke.

LJUBLJANA — **Invalidi - športniki** so se lani dobro odrezali. Na tekmovanjih v New Yorku, Washingtonu, Stock Mandevillu in Innsbrucku so slovenski športniki pobrali enajst kolajn. Jugoslavija je skupno odnesla 11 zlatih, 10 srebrnih in 13 bronastih.

LJUBLJANA — **Gripe v Sloveniji ni** (vsaj do srede decembra ne). Kljub temu se je po vsej Sloveniji cepilo 25.000 ljudi. Cepljenje stane 410 din.

LJUBLJANA — **Največ blaga v razvite države** je poslala ravno Slovenija. Istočasno je tudi uvozila od tam največ izmed jugoslovanskih republik (razmerje je 55,9%:65,3%). Trgovanje z vzhodnimi socialističnimi državami je — v primeri z drugimi republikami — na zadnjem mestu (28%:30,7%), z državami v razvoju pa predstavlja komaj 16,1% in 4% vsega njenega trgovanja.

KAPELA — **Prepoceni vino** prihaja iz posavskih in primorskih vinorodnih okolišev, zato so se podravski vinogradniki pritožili, saj so se dogovorili med sabo, kakšna bo cena vina. Zdaj zgleda, da je stvar urejena in da so cene enako visoke, čakajo pa še, da podražijo tudi vino iz drugih republik (v Mariboru stane makedonsko vino 59 din za liter, medtem ko stane najcenejše slovensko vino 120 din).

ŠKOFJA LOKA — **Sestavljanje avtobusov je nov posel Alpetoura.** Na podvozje („chassis") nemške firme MAN bodo gradili kompletne karoserije po posebnih željah, Računajo, da jih bodo letno naredili deset do dvajset.

KOPER — **Centralna čistilna naprava** pred ustjem reke Rižane je bila izdelana v prvi fazi. Njen doprinos k zmanjšanju onesnaženja odpadnih vod predstavlja 5%. To pomeni, da bodo iz vode izločeni grobi in fini plavajoči delci in okoli 90% maščob. V drugi fazi pa bodo zgradili biološki del čistilne naprave, ki bi zmanjšala organsko onesnaženost za 60%, v tretji pa 90%.

POSTOJNA — **Daljnovod Pivka-Postojna** je dograjen, do leta 1978 pa bo dokončana razdelilna transformatorska postaja. S temi deli bodo izginili izpadi električnega toka, ki so zdaj tako pogosti zaradi dotrajanosti in preobremenjenosti sedanjega daljnovoda.

UMRLI SO od 22. do 29. decembra 84:

LJUBLJANA — Marija Hribar; Valentin Starovasnik; Terezija Žmavc roj. Sodič; Marija Novak-Glavič roj. Zahojnik; Rada Lukan, 84; Vinko Suhadolc; Dragica Peterlin roj. Novak; Marina Križaj roj. Zajc; Ivan Žibert; Simon Holer; Draga Ciuha roj. Biller; Karol Hlebš; Karel Artič; Jožefa Kozar roj. Mokronovič; Irena Cankar roj. Dežman; Pavla-Tatjana Maležič; Draga Ukman; Gojmir Modic; Lojze Vene; Franc Oven st.; Marija Kislinger roj. Fabiani, 93; Avgust Vavtar; Ljudmila Bajec roj. Mole, 79; Vida Hiti roj. Hrastnik; Ivan Krištofelc; Neda Schoeppl; Vera Stich roj. Mahnič; Janez Prašnikar; Milan Kavčič; Marija Koščak; Franc Drenik; Jule Završnik; Milena Vrčon roj. Engelman; Vida Kočar; Frančiška Abram; Alojz Musar; Jožica Novak roj. Koželj; Svetko Marn, 79; Karol Danev, 67; Milka Drugovič roj. Gorjup; Leopoldina Maruško, 86.

RAZNI KRAJI — Marinka Nagode, Preserje; Franc Dragan, Podbočje; Rozalija Janša roj. Kert, Kranj; Venceslav Korbun, Griže pri Celju; Vilma Novak, Celje; Francka Skorič, Mengeš; Janez Rome Volavlje; Angela Kralj roj. Brglez, 97, Slovenj Gradec; Karel Gionker, Izlake; Mici Pogorevčnik roj. Jamšek, Mežica; Marija Triler roj. Dolenc, Virmaše; Hilda Širca roj. Gajšek, Braslovče; Franc Kerš, Celje; Franjo Ržišnik, Zagorje; Anton Fink, 73, Podbukovje; Frančiška Šuštar roj. Komatar, 88 (Kramarjeva mama). Šmartno pod Šmarno goro; Jože Javoršek, Koper; Olga Lipičnik, Celje; Karel Cvetko, Celje; Jože Dobčnik, Zagorje ob Savi; Polde Rovanšek, Žubina; Anica Germovšek roj. Brulc, Gor. Ponikve pri Trebnjem; Miha Jurak, Vešenik; Ivanka Pavič, Celje; Just Bagon, Piran; Anton Mehle st., 12 Ponova vas; Stanko Krofl, Kozje; Nevenka Holec por. oJnas, Harburg; Ivan Jezernik st., 58, Strmec; Vinko Slapar, Tržič; Ludovik Zajec, up. župnik, Zapuže pri Ribnici; Emica Antolinc roj. Šega, Šmartno pri Litiji; Marijan Rustja, Reka; Mirko Zuži, Celje; Ivan Mavrič, Anhovo; Cecilija Gorjanc roj. Klajn Brestanica; Franc Cvikl, Kavce; Gretka Planinšek roj. Štampah, Mežica; Pavla Korošec roj. Klopčjč, 76, Krašnja; Frančiška Podobnik roj. Rupnik, Kranj; Jože Malgaj, 76, Celje; Ivnka Srebot roj. Zafred, 84, Zalog; Dragica Hauptman roj. Regancin, Zagorje; Anton Vodopivec, Koper; Franc Grašič, Kranj; Marija Dolinar roj. Majdič (Pavletova mama). Not. Gorice; Friderik Hupak, Artiče; Franc Ilovar, Temenica; Marija Bizant roj. Petrač, Sp. Pirniče; Frančiška Lap Verje pri Medvodah; Mihael Knep, 71; Šmarje pri Jelšah; Frančiška Trugar, 90, Koper; Vladimir Močan, 81, Murska Sobota; Slavko Kralj, Šmartno pri Litiji.

SLOVENCI v ARGENTINI

Osebne novice

Rojstvo: V družini Mihaela Larotonda in ge. Kristine roj. Mazora v Haedo se je rodil sinček, ki bo pri krstu dobil ime Pavel Aleksander. Čestitamo!

Krst: V župnijski cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi je bil v nedeljo 10. februarja krščen **Andrej Pavel Drenik**, sin Lojzeta Andreja in ge. Marije roj. Kocjančič. Za botra sta bila g. Janez Kocjančič in gdč. Ana Erbežnik. Krstil je Barle Jakob CM.

Poroka: V cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi sta se v soboto 16. februarja poročila **Martin Boštjančič** in **Helena Jemec.** Za priči sta bila Stane Jemec in ga. Frančiška Boštjančič. Poročil ju je Jakob Barle CM. Čestitamo!

Bariloche

POZDRAV XIII. RASTI

Bariloche, 13. januarja 1985

Cenjeno uredništvo!

XIII. Roj abiturientov slovenskega srednješolskega tečaja v Buenos Airesu pošilja tople pozdrave iz bariloških počitnic cenjenemu uredništvu, našim dragim staršem in sorodnikom, našim nekdanjim profesorjem, slovenski skupnosti v Argentini in vsem rojakom po svetu.

Z besedo zahvale vsem našim vzgojiteljem ter voščili božjega varstva, blagoslova, zdravja in uspehov v tem letu, vas pozdravlja

RAST XIII.

Miha Andrejak, Marko Avguštin, Anton Burja, Alenka Čop, Luka Debevec, Tomaž Grohar, Artur Heller, Lucijana Hribar, Mateja Hribar, Tine Javoršek, Marjan Kastelic, Dimitrij Kokalj, Cvetka Kopač, Ivan Korošec ml., Kristina Kremžar, Andrej Kržišnik, Metka Lampret, Silvija Lovšin, Martin Magister, Metka Magister, Elizabeta Miklavc, Tilka Močnik, Monika Pérez, Veronika Petkovšek, Lucija Podboj, Gabrijel Rant, Alenka Ravnik, Rozka Snoj, Dani Škraba, Maruška Štirn, Silvija Tekavec, Sonja Tomazin, Veronika Vitrih, Tomaž Vitrih, Fani Vomberger, Alenka Zupanc, Kristina Žnidaršič, Ivan Korošec, France Bergant, Mari Miklavc.

Mendoza

POSLEDICA POTRESA MED SLOVENCI

Potres zadnje dni januarja je prizadel marsikaterega rojaka iz Mendoze. Iz kratkega telefonskega pogovora z našim rednim dopisnikom je razvidno, da je le ena hiša tako prizadeta da je nje stanovalci ne morejo uporabljati; več pa je lažje poškodovanih.

Novi Slovenski dom je prenesel brez posledic potresne sunke. Zato pa so staro sprednjo stavbo — sestavljena iz lesenega ogrodja in „adobe" (blato s slamo) — morali porušiti, ker je bilo nevarno, da se sesuje na slučajne mimoidoče. Ta stavba je bila najstarejša zgradba v mestu Mendoza.

Moramo pa še povedati, da se še v drugi polovici februarja čutijo šibki potresni sunki.

GB

Slovenci na Koroškem

Osemnajst švicarskih parlamentarcev je v odprtem pismu kanclerju Sinowatzu izreklo koroškim Slovencem svojo podporo. Parlamentarci so še posebno opozorili na trenutno gonjo proti dvojezični šoli. Deželni glavar Wagner je na to reagiral in v svojem radijskem govoru dejal, da je manjšinsko šolsko vprašanje dobilo zaradi mednarodnega zanimanja večjo dimenzijo in bo zato treba desetkrat premisliti vsak korak v zvezi z referendumom.

Čehova „Striček Vanja" je bil uprizorjen 8. decembra v mestnem gledališču v Celovcu. Gostovali so igralci iz Celja.

Nove poti do kupca išče Mohorjeva založba. V ta namen je ob avstrijskem knjižnem tednu organizirala literarni večer. Večer so oblikovali z branjem svojih del Maja Haderlap, France Merkač, Janko Ferk, Gustav Januš in Pavle Zidar.

Razstava koroških panjskih čelnic je bila odprta 22. oktobra v avli Slovenici. Poleg čelnic so bili razstavljeni tudi panji in čebelarski pripomočki. Zelo zanimiv pa je bil tudi prikaz čebelarske literature in zgodovinskega razvoja čebelarstva na Slovenskem in Koroškem. O razstavi je poročala tudi avstrijska televizija.

OBVESTILA

NEDELJA, 3. marca:

Tombola na Pristavi.

Mladinska maša in zvezni sestanek SDO in SFZ s predavanjem urednika Toneta Mizerita v Slovenski hiši ob 9.30 uri.

SOBOTA, 9. marca:

Študijski dan za vse učiteljstvo in profesorje slovenskih šol ob 9. uri na Pristavi v Castelarju.

NEDELJA, 10. marca:

Začetek slov. osnovnih šol v Slovenski hiši ob 16. Na sporedu sv. maša in pravljična igra „Sneguljčica", v priredbi Prešernove šole iz Castelarja in v režiji Miha Gaserja.

NEDELJA, 17. marca:

25. velika tombola v Slomškovem domu v Ramos Mejía.

NEDELJA, 24. marca:

Tombola v Slov. domu v Carapachayu.

SOBOTA, 30. marca:

V Slomškovem domu v Ramos Mejiji ob 20.30 letni občni zbor Kreditne zadruge SLOGA.

NEDELJA, 31. marca:

V zavetišču dr. Gregorija Rožmana ob 11.30 blagoslov oljk in butaric, sv. maša nato skupno kosilo.

Darovali so

V tiskovni sklad Svobodne Slovenije so darovali: arh. Marjan Eiletz, Hurlingham, $a 2.000 v spomin raj. Pavletu Rantu; Janko Bradač, San Martín de los Andes, $a 1.000; Franc Jager, Ezeiza, $a 500; dr. Peter Urbanc, Kanada, 20 dol. v spomin pok. P. Ranta; dr. Anton Komotar, Nemčija 15 dol.; rev. Viktor Breznikar, ZDA, 10 dol.; rev. Janez Dolšina, ZDA, 40 dol. in rev. Jože Ferkulj, ZDA, 40 dol.

Vsem darovalcem iskrena hvala.

Uprava Svobodne Slovenije

ZDA

DR. RAJKO LOŽAR IN NJEGOVA ZADNJA POT

V torek, 8. januarja, je bila ob desetih dopoldne pri Sv. Janezu na Cold Spring Rd. pogrebna sv. maša. Pol ure pred tem pa je bila v cerkvi pred oltarjem odprta krsta. Od pokojnika so se še zadnjič poslovili sorodniki in navzoči prijatelji-Slovenci. Iz Chicaga je prihitel na pogreb tudi dr. Jože Bernik in inž. Remec z gospo. Iz Waukegana pa so prišli Kolmanovi in Marija Kadunc, vsi dobri pokojnikovi prijatelji.

Pogrebna sv. maša, ki jo je daroval dr. Jože Gole, je bila v slovenskem jeziku, kakor ves ostali obred pogreba, ki je bil ganljivo svečan. Govornik dr. Gole je pokojnika orisal kot visoko sposobnega zgodovinarja, profesorja in literata, ki je s svojim delom vtisnil močan pečat slovenski kulturi in zgodovini že doma in potem tudi zunaj domovine.

Za orglami je ljudsko petje vodila ga. Mici Bergant, žalostinko „Vigred se povrne" pa je lepo zapel Janez Rifelj.

Pogrebni sprevod s številnimi avtomobili se je po maši razvil proti Mt. Olivet pokopališču, kjer je našel pokojnik zadnje počivališče, poleg mnogih slovenskih mož, znancev in prijateljev, med njimi msgr. Franca Gabrovška, dr. Franca Jakliča in številnih drugih.

Naj bo dragemu prof. dr. Rajku Ložarju lahka ameriška zemlja, kjer je našel svoj pristan po drugi svetovni vojni!

A. D.

Priredil: **Marjan Schiffrer** (26)

Listanje po sobotnem Delu

Ljubljana naj bi slavila štirideseteletnico „osvoboditve" s postavitvijo monumentalnega spomenika.

Kot je bilo pričakovati, namerava režim v Sloveniji proslaviti štirideseteletnico prevzema oblasti z vsemogočimi proslavami, prireditvami, nastopi pa tudi s postavitvijo vrste spomenikov. Najimpozantnejši naj bi bil sredi ljubljanske Zvezde (bivšega Kongresnega trga). O (ne)primernosti tega spomenika se bije besedni boj po slovenskem časopisju že več mesecev. Oglašajo se privrženci in kritiki. Ti slednji (vsi z odličnimi osebnimi karakteristikami — kdo drug bi se sicer kaj takega upal) prinašajo včasih zanimive poglede in misli.

Predvsem, kakšen naj bi bil spomenik. Avtor načrta je (brez vsakega predhodnega natečaja) režimski arhitekt Edo Ravnikar starejši. Njegova maketa kaže visoko, tristranično prizmo, sestavljeno iz kosov belega kamna. Prizma naj bi bila na zelo visokem podstavku. Vse pa naj bi bilo postavljeno sredi Zvezde.

O tem piše **Breda Rus** (15. decembra 1984) naslednje: Trg osvoboditve, Zvezda, je gotovo lepota takšne narave, da si zasluži pozornost. Ljubljana je kot trajno pričo v spomin na kongres l. 1821 uredila enega svojih najlepših modernih parkov. Oblikovan je kot nezazidan prostor, ki je v svojem jedru zasajen z drevjem v obliki zelenega nasada zvezde. Omenjena ureditev parka in trga ni samo spomin na kongres, ampak je gotovo tudi zgodovinski dokument urbanistične ureditve. Osem poti se steka v samem jedru parka, ki je posajen s platanami. En; edini, praktično neokrnjen park je sredi Ljubljane. Tivoli je odrezan s cestami in železnico, uršulinski vrt pa je spremenjen v betonsko parkirišče. Sredi tega izjemnega zelenega ambienta naj bi zasekali rano, odstranili drevje in postavili obelisk. Zaključuje svoje pismo (skrajšano) takole: Obeliskov kot spomenikov NOB (Narodne osvobodilne borbe) je Ljubljana polna. Spomeniško varstvo bi s postavitvijo spomenika v Zvezdo dobilo nekaj novih sivih las. Še obstoječih spomenikov ne more primerno vzdrževati, kaj bi z novimi.

Gojko Zupan se vrača k isti temi. Takole pravi: Na ožjem območju Ljubljane imamo 360 spomenikov posvečenih NOB, med njimi dva, ki slavita osvoboditev in zmago. Toda v kakšnem stanju so? Spomenik v Ulici talcev ima uničen originalni zid, na katerem so bile vidne sledi strelov. Boljkova skulptura na Žalah potrebuje obnovljeno ogrodje in popravo razpok. Ravnikarjevo znamenje pred stolnico ima večno odlomljen prst. Vodnjak pred Vidmarjevo vilo, ki ga je Plečnik posvetil ustanovnemu zboru OF, je počen in brez vode. Alegorija svobode v Tivoliju ima odlomljeno oljčno vejico, Kalinov kip ob muzeju NOB je razpočen. Zanima me, kaj bo z obledelimi črkami, razbitimi okviri plošč, rastlinjem, ki je zaraslo kamnita ali kovinska znamenja. Novi stroški?

In končno je zadela žebljico v glavico **Alenka Gerlovič**, ki pravi takole: Vsi kritiki spomenika „osvoboditeljem" (v originalu dosledno v narekovaju!) se vrtijo kot mačka okrog vrele kaše, se spotikajo ob to in ono, ne zapišejo pa, da spomenika, kakršnegakoli že, sploh treba ni. Med „osvoboditelje" Ljubljane lahko štejem tudi sebe, saj sem skupaj s tisoči drugih Ljubljančanov sodelovala v podtalnem boju proti fašizmu. In če so mišljeni kot „osvoboditelji" tisti, ki so prvi vkorakali v osvobojeno mesto, lahko povem, da sem imela tudi jaz srečo, da sem prišla s svojo enoto v Ljubljano prav 9. maja 1945. Zato si upam reči: „Ne, hvala, spomenika nam ni treba postavljati!" Ni treba v času, ko nas vse skrbi, kako bomo povrnili velikanske dolgove v tujini, izzivati za usodo domovine zaskrbljene javnosti še z eno, čeprav „samo" 30 milijonsko, nepotrebno investicijo. Že dolgo sem prepričana, da postavljajo spomenike v spomin na mrtve, na zasužne može, na pomembne dogodke, pravzaprav pobudniki postavitve samim sebi. Pobudniki se ob otvoritvi najbrž želijo identificirati s spomenikom, javno pokazati svojo privrženost izročilu preteklosti, se razglasiti za nadaljevalca tega izročila, v našem primeru za dediča osvoboditve. Morda se bo kdo sklicoval na „samoupravno" sprejete sklepe v teh rečeh. Pobude te vrste so zmeraj sprejete za zaprtimi vrati, „samoupravna" potrditev takih pobud pa je vprašljiva. Lepo vas prosim, kdo pa si bo upal nasprotovati spomeniku „osvoboditeljem"? Da bo kdo rekel, da si bil proti osvoboditvi... Da se razumemo: če se bomo spet gospodarsko osvobodili, ne bom imela prav nič proti postavljanju likovno vrednih spomenikov, pa čeprav v vsaki občini, potem ko bi zadostili potrebam na življenjsko pomembnejših področjih (šolstvo, zdravstvo, znanost, kultura, množična telesna vzgoja ipd.). Tako menijo „osvoboditelji" o spomeniku „osvoboditve". Kdo si jim bo upal skriviti samo las na glavi?

Drugačna pa je zgodba, če se pišeš Tine Kokelj, si sin hribovskega kmeta in nisi na čelu brigad (ker si bil premlad) vkorakal v osvobojeno Ljubljano. O tej politični tragikomediji piše Igor Guzelj (29. 12. 1984) v glavnem tole: Uvodno dejanje srhljivke je postavljeno v leto 1979. Tine Kokelj, direktor lesne industrije Jelovica, Škofja Loka, je dobil 7. novembra na mizo vabilo, naj se naslednjega dne ob 16. uri udeleži sestanka aktivov osnovne organizacije ZK (Zveze komunistov) v podjetju. Edina točka dnevnega reda je ocena odgovornosti glavnega direktorja Tineta Koklja. Presenečeni možakar pokliče partijskega sekretarja v tovarni in poskuša zvedeti, kaj to pomeni in če ni morda žrtev neslane šale. Ne, ni šala, pojasni sekretar Franc Pavlin: obdolžen si, da si zlorabil položaj in oškodoval lastno podjetje za milijon 76 tisoč 492 dinarjev in 98 par. Še bolj osupli Kokelj sam pri sebi zaman razmišlja, kaj je storil. Kot visoko kvalificiran ekonomist in politolog ter sekretar občinskega komiteja ZK je prvega marca 1973 prevzel funkcijo glavnega direktorja Jelovice, ki je tičala v globoki krizi in kjer so malo prej zaradi pomanjkanja naročil poslali na prisilni dopust kar 300 zaposlenih. Toda v naslednjih sedmih letih je nekdanje problematično podjetje več kot splavalo: novi obrati, nove poslovalnice, novi programi. Tine Kokelj je rastel v podjetju in rastel je v partiji. Toda prišla sta usodni 7. november in še usodnejši 8. november. Tega dne so neprespanega direktorja od ranega jutra zasliševali trije preiskovalci UJV (Uprave javne varnosti) iz Kranja, tako da ni imel niti časa misliti na obrambo. Ob 16. uri ga zagrabi kolesje procesa. Ob molčeči navzočnosti tedanjega občinskega sekretarja ZK prejme soglasno nezaupnico.

Januarja 1980 se začne uradna preiskava. Koklja obtožijo za grabeža, tisk se na široko razpiše o kriminalcu. Medtem se Kokelj umakne v samoto, na svojo kmetijo. V zemlji išče uteho. Kajpak ne pride naokrog prav nihče iz mnogoštevilne stare klape prijateljev in znancev. Previdnost je mati modrosti. No, nekdo jo včasih le primaha mimo: loški župnik. Dober dan, kako ste kaj, kako živite? Bo že, trpko odvrne zavrženi komunist Tine.

Pa da ne bomo zgodbe vlekli predolgo, 12. novembra 1984 je petčlanski senat pod predsedstvom sodnika Franca Severja končno izrekel Tinetu Koklju oprostilno sodbo. Kriv ni ničesar. Toda Tineta ni rehabilitirala ne Jelovica, ne ZK, ki sramežljivo molči. „Da bi šel nazaj? Povabil me ni nihče," pravi Tine. „čeprav svojega svetovnega nazora nisem spremenil. Le bolj stvaren sem danes in kup nepotrebnih idealov sem izgubil. Prepričan sem, da partija ni slaba, slabi so kvečjemu posamezniki v njej." Pa ne da bi bil Tine Kokelj (ugibanje uredništva) take in podobne misli, mogoče v drugačni obliki, izrekel kje v kaki zaključeni družbi pred 7. novembrom 1979? Ko bi tega ne storil, morebiti potem celo grabeža ne bi bilo.

Cooperativa de Crédito "S.L.O.G.A." Ltda.

(Sociedad Legal Orientadora General del Asociado)
Matrícula No. 5380
Bmé. Mitre 97 - Ramos Mejía - La Matanza - Buenos Aires

CONVOCATORIA

De conformidad con lo dispuesto por el artículo 20 de los Estatutos Sociales, se convoca a los Señores socios a la Asamblea General Ordinaria, que se realizar el día 30 de Marzo de 1985 a las 19.30 horas en el local de la calle Castelli No. 28 de la Ciudad de Ramos Mejía, para tratar el siguiente

ORDEN DEL DIA:

1.) Designación de dos Asambleístas para suscribir el Acta de la Asamblea.
2.) Elección de una Comisión Escrutadora, según lo dispuesto por el artículo 23 de los Estatutos Sociales.
3.) Consideración de la Memoria, Inventario, Balance General, Estado de Resultados, Anexos 2 y 3 e Informe del Síndico, correspondientes al Ejercicio Económico No. 24 iniciado el 1º de Enero de 1984 y finalizado el 31 de Diciembre de 1984.
4.) Consideración y aprobación de la reforma del Estatuto Social con adecuación a la Ley Nº 20.337.
5.) Consideración y aprobación del Reglamento de Crédito.
6.) Elección de los miembros del Consejo de Administración y Síndicos según lo determinado por el artículo 28 de los Estatutos Sociales: Por dos años: Presidente, Prosecretario, Protesorero, tres Vocales titulares, un Vocal suplente. Por un año: un Síndico titular, un Síndico suplente y un Vocal titular.

Ramos Mejía, Febrero 28 de 1985.

EL CONSEJO DE ADMINISTRACION

Slomškov dom! Tombola! Prinesi koš!
Če kupiš srečke vse, vse dobitke doboš!

25. VELIKA TOMBOLA

v Slomškovem domu, se bo vršila v nedeljo, 17. marca. Že so v predprodaji tablice. Za vsakih pet dobite 2 brezplačni! Izrabite ugodno priložnost!

5+2

Darujte dobitke!
Kupujte tablice v predprodaji!

Med glavnimi dobitki naj navedemo nekatere: Umetniško delo rezbarja Žerovnika, slovenski viseči nageljni od doma, sokovnik, barvna televizija itd.

V nedeljo, 17. marca, vsi v Slmoškov dom!

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 299831

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1985: Za Argentino $a 3500, pri pošiljanju po pošti $a 4000; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

JAVNI NOTAR
FRANCISCO RAUL CASCANTE
Escribano Público
CANGALLO 1642 BUENOS AIRES
PRITL. PISARNA 2
Tel. 35-8827

TOMBOLA

PRISTAVA, vsa v košati senci in zelenju, vas pričakuje

V NEDELJO 3. MARCA

Glavni dobitek: BARVNI TV Drean 20" pa še cela vrsta lepih tombol, činkvinov in kvatern. Za vse bo dovolj dobitkov. Tudi pijače, peciva in jedil ne bo manjkalo.

Začetek ob 16. uri. Na svidenje!

V Slovenskem domu v Carapachayu

bo v nedeljo 10. marca skupno

DRUŽINSKO KOSILO

V nedeljo, 24. marca, pa bo

TOMBOLA

Glavni dobitek TV znamke ITT DREAN 20". V slučaju slabega vremena bo v nedeljo, 31. marca.

Slovensko gledališče Buenos Aires

Moliere

NAMIŠLJENI BOLNIK

Predstave v mesecu marcu:
petek 15. ob 21
sobota 16. ob 21
petek 22. ob 21
sobota 23. ob 21
nedelja 24. ob 17

Začetek točno ob napovedani uri.

PORAVNAJTE NAROČNINO SVOBODNE SLOVENIJE! NE ČAKAJTE OPOMINOV, KI POVZROČAJO STROŠKE VAM, UPRAVI PA NEPOTREBNO DELO.

PRIDOBIVAJTE NOVE NAROČNIKE!

SLOVENSKI SREDNJEŠOLSKI TEČAJ

„ravn. Marko Bajuk"

opozarja vse študente, ki nameravajo vstopiti v Srednješolski tečaj, da bodo ob začetku šolskega leta 1985

sprejemni izpiti

iz branja in nareka.

SLOGA sporoča, da se bo letošnja kopalna sezona zaključila v nedeljo 10. marca 1985. Po tem datumu bo letovišče odprto samo v nedeljah in praznikih.

Prispevajte v tiskovni sklad!

Mlad računovodja
(Contador Público)

dobi službo pri srednje veliki tvrdki v obmorskem počitniškem mestu. Prednost ima poznavalec informatike (conocimientos de computación).

Ponudbe z osebnimi podatki in zahtevami v kasteljanščini poslati na naslov:

Poste Restante CI 4.587.584
Correo Central
1000 — Buenos Aires

✝

Sporočamo žalostno novico, da nas je zapustil v Bariločah, 25. januarja 1985, zadet od srčne kapi, mož, oče, stari oče, gospod

Viktor Berlot

Lepo se zahvaljujemo vsem, ki so zanj molili. Posebna zahvala pa velja g. Lojzetu Bavdažu, inž. Petru Bavdažu in njegovi ženi Beatriz, kateri so ga sprejeli v svojo kapelico v bariloškem pokopališču in nam nudili vsestransko pomoč. Ravno tako smo hvaležni tudi g. Francu Južini in njegovi ženi, ker sta nam tudi stala ob strani.

Žalujoči:
Žena **Štefka,**
hčerka **Marjana** z družino,
sin **Tine** z družino,
sestri **Štefka** in **Mihela,**
brat **Leon,**
nečak **Levko** z družino.

Buenos Aires, Kanada, Ljubljana, Puerto Madryn
februar 1985.

✝

Zelo nas je pretresla nepričakovana novica iz domovine, da da je v petek, 1. februarja, umrl na Golniku po kratki in težki bolezni naš ljubljeni mož, oče, stari oče, brat, svak, tast

Jože Marn

Po težki in dolgi preizkušnji je odšel k Bogu po plačilo. Odšel je brez slovesa, zapustil zgled junaškega prenašanja duševnega in telesnega trpljenja.

Prijateljem in znancem ga priporočamo v molitev in blag spomin.

V upanju na zopetno snidenje:

Žena **Marjana,**
hčerka **Terezka** z možem **dr. Stanetom Žužkom** in otroki: **Martinom, Aleksandrom, Ireno, Damijanom, Kristino** in **Matjažem,**
brat **Ivan** z družino,
sestra **Mici** por. **Mestnik** z družino,
svak dr. **Ignacij Lavrenčič,**
svakinja **Agna Lavrenčič** por. **Juranji** z družino,
družina svakinje **Barbare Lavrenčič** por. **Dolinar.**

Buenos Aires, Toronto, Sao Paulo, Salzburg, Ljubljana.

Marja Rodziewiczowna (31)

HRAST

(DEWAJTIS)

Na dvorišču je še igrala godba in ljudje so se veselo zabavali. Prišleca sta obhodila vse prostore in se vsemu čudila.

Dvajset let ni bilo tu domačih gospodarjev, vse pa je bilo, kakor da so odšli šele včeraj. Skrbna in razumna roka je morala vladati tu.

Ko sta vse pregledala, je Marwitz obstal.

„Iry, ali poznaš bajko o kralju Haraldu?" je vprašal.

„Daj mi mir s svojo bajko," je rekla nepotrpežljivo.

„Nočeš je slišati? Škoda! Nevoljna si, pa vendar ne radovedna. Ko se pomiriš, me opomni, da ti jo povem!"

Nehote se je nasmehnila.

„No, recimo, da sem se že pomirila. Povej mi bajko!"

Američan je sedel, prižgal cigaro, si pogladil brke in začel:

„Kralj Harald je hotel preskušati svoje podložnike in je zato obesil na drevo ob cesti novo naramnico. Ko je tri leta pozneje šel mimo, jo je še vedno našel obešeno na veji."

„Je to vse? Kaj misliš s tem?" ga je vprašala radostno.

„Iry, ti si zelo razumna in praktična oseba, a imaš eno hibo: nimaš rada mirnega razmišljanja. Vsaka resnica potrebuje tudi rzalago. S svojo bajko namerjam izreči — sodeč po tem domu — da izhaja ta narod iz Angleške od Haraldovih podložnikov. Kaj? Ta le starec tukaj naju povsem spominja na naramnico iz bajke."

Pokazal je na Filemona, ki se je ravnokar pojavil na pragu in z grmečim glasom naznanil večerjo.

„To je pa res zanimivo vabilo k večerji!" je rekel Marwitz in vstal. „Rad bi že pokusil kruh, ki si mi ga v Kownu obljubila. Na Czertwana ni vredno čakati. Sodeč po njegovi hitrici, uživa ta slepa vdova neobičajno ljubezen pri njem."

„Tudi jaz mislim tako," je potrdila. „Ali nisi ničesar pozvedel o nji pri odvetniku v Kownu?"

„Mislil sem, da zbereš ti od zaročenke njegovega brata vse tajnosti. Ali si zapazila, kako so tu krasne ženske? Gospodična Jazwiglova napravi prav dober vtis. Ko bi ne bilo teh cest, mostov in tega nereda, bi ne mogel ničesar očitati tvoji domovini. Molčiš, Iri? O čem razmišljaš tako?"

„No, o bodočnosti vendar, moj dragi! Pomisli vendar, moj dragi! Pomisli le, kaj naj storimo, ko nama Czertwan odpove službo. In to bo storil prav gotovo!"

„No, plačaj mu dvojni zaslužek! Koliko ima na leto?"

„Ne vem! Ima svoje premoženje. Tukaj je delal le, ker je bil prisiljen."

„Vzemi si Nemca za vodjo!"

„Tukaj ne vidijo radi Nemcev!"

„Težko svetovati! Najprej se naučiva jezika. Do takrat pa zaupajmo služinčadi. Czertwan naj ti izbere najbolj zanesljive!"

Molče sta jedla nekaj časa. Potem je začela Irenka:

„Tvoj oče me je vso razvadil. Prav sram me je! Našla sem kraj in premoženje; namesto da bi se tega veselila, mi upada pogum! Prav govoriš! V teku enega meseca se naučim jezika. Do takrat pa je treba potrpeti. Ti me ne zapustiš takoj?"

„Ostanem, dokler hočeš! Mogoče, da Czertwana še pridržimo za nekaj časa. Ali bi se ne ozrla na ples? Ta je prav originalen!"

V salonu sta sedla k oknu in dolgo opazovala veselo množico.

Nastopila je noč in zabava je utihnila. Naposled se je začul tajen šepet; ljudje so zrli k oknu, kjer je bila njihova nova gospodarica; posvetovali so se.

Potem se je slika spremenila. Godba je pristopila, vsi so odkrili glave in iz sto grl je zaoril domovinski spev.

Po končani pesmi so se priklonili do tal in odšli k vratom. Zaigrala je godba in se družila z glasovi za vrati, ki so se še dolgo razlegali v tihi noči.

Gospodična Irena se je sklonila v oknu in željno poslušala te zvoke.

„Kako je to preprosto in lepo!" je ponavljala.

Služinčad je na dvorišču odstranila sledove pogostitve in sprejema. Nekoliko resnejših delavcev se je pomaknilo z dvorišča na hodnik in natihoma razpravljalo ter se oziralo na cesto.

Utrujeni Marwitz se je z migljaji sporazumel s Filemonom in odšel počivat.

Po prevelikih vtisih tega dne gospodična Irena ni mogla zaspati. Bedela je in prisluškovala šumu vetra in dreves. Kdaj bo razumela ta kraj, to ljudstvo? Kdaj se bo čutila tudi ona Žmujdžinjo?"

Okoli polnoči je splašil daljni konjski peket grajske pse in prebudil tudi oskrbnika. Jezdec se je približal, pri vratih stopil s konja in šel peš po dvorišču.

Gospodična Irena je spoznala njegovo postavo in glas. Dajal je kratke ukaze tem, ki so ga pričakovali. Ti so rekli tu pa tam kakšno besedo. Naposled jih je zapustil.

Ključ je zahreščal v vratih. V sobi se je posvetilo in okno se je odprlo.

Gospodična Irena je čakala eno uro. Odbila je eno, pa je luč v sobi še svetila. Ko je veter nehal šumeti, se je začulo skozi odprto okno šuštenje papirja. Črna moška senca je sedela pri pisalni mizi. Pisal in računal je in ni dvignil glave.